

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף סה

יצתה כת ראשונה וכו': הכת השלישית נקראת 'כת עצלנית', ולמרות שמצוה להיחלק לשלוש כיתות היה עליהם להזדרז ולהיות מהראשונים. וכפי שלמדנו בברייתא - צריך שיהיה בעולם בסם (= מוכר בשמים) וצריך שיהיה בורסי (= מעבד עורות, והיא אומנות מסרחת), אבל אשרי למי שאמנותו בסם ואוי לו למי שאומנתו בורסי. וכן כאן - למרות שצריך שלוש כיתות, אשרי לכת הזריזה ואוי לה לכת העצלנית.

למדנו במשנה לעיל - שהכהנים הדיחו את העזרה גם בשבת שלא ברצון חכמים:

לדעת רב חסדא: 'חכמים' הכוונה לרבי אליעזר, שהרי לדעת רבנן ההדחה היא 'שבות', ואין איסור שבות במקדש. וכפי שלמדנו בברייתא - שהמכבד (= מטאטא) את הבית בשבת, לדעת רבי אליעזר חייב חטאת ולדעת חכמים אסור משום שבות. וכיבוד היא מלאכה הדומה להדחה.

לדעת רב אשי: 'חכמים' הכוונה לרבנן הנ"ל, ומשנתנו היא כדעת רבי נתן הסובר שבמקדש התיירו רק שבות שהיא לצורך העבודה, אבל ההדחה היא אינה לצורך העבודה (שהרי היא נעשית לאחר שכבר הקריבו את הפסח).

למדנו במשנה לעיל - רבי יהודה אומר הכהן היה ממלא כוס מדם התערובת (= מהדם שעל הרצפה שמעורב מדם הפסחים שנשחטו):

בריייתא המבארת את דברי רבי יהודה: הכהן היה ממלא כוס מדם התערובת, משום שאם נשפך דמו של אחד מקרבנות הפסח על הרצפה, נמצא שהכוס הזה שהכהן ממלא מהרצפה וזורקו על המזבח מכשיר את הקרבן, שהרי מעורב בו מהדם שנשפך.

אמרו לרבי יהודה: יתכן שהדם הזה שאתה רוצה להכשירו לא התקבל בכלי, אלא נשפך מצואר הבהמה לארץ, והדין הוא שדם הנשפך מצואר הבהמה על הרצפה ואספו בכלי, הרי הוא פסול מלהיזרק על המזבח.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אמר להם רבי יהודה: דברי נאמרו כשהדם התקבל תחילה בכלי, ואח"כ נשפך על הרצפה. לפי שהכהנים זריזים ובודאי קיבלו אותו בכלי, אלא שמשום זריזותם שממהרים לרוץ ולזרוק את הדם על המזבח הוא עלול להישפך.

דם התמצית: דם היוצא לאחר שחיטת הבהמה, והוא פסול לזריקה על המזבח (= במס' כריתות דף כב. מבואר באיזה שלב הוא נקרא דם התמצית).

הגמרא מקשה שמה מועיל לאסוף את הדם מהרצפה, והרי דם התמצית מעורב בו (= רוב הדם שעל הרצפה הוא 'דם התמצית', שהרי את דם השחיטה הכשר לזריקה היו מקבלים בכלי, ואף אם אירע שנשפך דם שחיטה של קרבן אחד הרי הוא בטל ברוב, ומה תועיל זריקת דמו)?

תירוץ: לדעת רבי יהודה 'דם התמצית' הרי הוא דם גמור, וכשר לזריקה. וכפי שלמדנו בברייתא - שלדעת רבי יהודה האוכל את דם התמצית חייב כרת, לפי שהוא דם גמור.

למסקנת הגמרא: טעמו של רבי יהודה הוא לפי ש'אין דם מבטל דם', כלומר שני מיני דם שהתערבו זה בזה אינם מבטלים זה את זה, ולכן הדם הכשר אינו מתבטל בדם התמצית, וכשר לזריקה.

למה פוקין את העזרה: בערב פסח היו סותמים את נקב יציאת הדם מהעזרה עד שהיו הולכים הכהנים בתוך הדם עד ארכובותיהם. רבי יהודה מוכיח מכאן לחכמים כשיטתו. הסיבה שפקקו אותה, בכדי לאסוף את הדם בכוס ולזרוק את הדם על קרבן שלא נזרק דמו.

קא מיתוסי: כהן שעבד בבגדים מלוכלכים (= מטושטשין) עבודתו פסולה, אם כן איך יכלו הכהנים לעבוד בעזרה? הבעיה מתעצמת בכך שגם אסור היה להם להרים את הבגדים כאשר עשו פעולה המצריכה 'עבודה'?

נתנו במגיס והקטירן: מלשון המשנה משמע שהמפשיט את הבהמה היה מקטיר האימורים, והרי ההפשטה היתה בזר ואילו הקטרה פסולה בזר?

טייעות: זהו מנהג הישמעאלים (מלשון 'טייעא' - סוחר). היעב"ץ מבאר שהגמרא באה להשמיע לנו שיש לאדם להקל בכבוד עצמו מפני כבוד שמים, ולסחוב את הקרבן כמנהג הישמעאלים משום חיבוב המצוה.

 הדרן עלך תמיד נשחט

פרק ששי. משנה: פסח שחל במוצאי שבת - הקרבת הקרבן בערב פסח החל בשבת דוחה את השבת. המלאכות ההכרחיות לקיום המצוה (כמו שחיטת הקרבן, זריקת הדם, הקטרת החלבים) דוחות שבת לכולי עלמא. אבל מלאכות שאפשר לעשותם בערב שבת (כמו הרכבת הבהמה על הכתפיים, הבאתו מחוץ לתחום, חתיכת יבלתו הפוסלת את הקרבן מלהקרבה) – נחלקו התנאים האם דוחות שבת או לא.

אלו שהן משום שבות: הרכבת הבהמה אסורה מדרבנן כי 'חי נושא את עצמו', וכן איסור תחומין הוא מדרבנן. גם חתיכת יבלת בציפורניים או בשיניים אסורה רק מדרבנן.

יום טוב יוכיח: ביום טוב הותרו מלאכות דאורייתא לצורך אוכל נפש כמו שחיטה ובישול, אבל אסור לעשות מלאכות האסורות מדרבנן.

הזאה תוכיח: הזאה על טמא מת ביום השלישי וביום השביעי - היא מצוה בכדי לקיים את קרבן הפסח, וגם אסורה הוא מדרבנן מפני שנראה כ'מתקן' את האדם, ובכל אופן אינה דוחה שבת. כך אומר רבי עקיבא, ומכאן הוא לומד להבאת הקרבן וחתיכת יבלתו שאינם דוחות. ואילו רבי אלעזר לומד הפוך, ומתיר את ההזאה בשבת מכיון שהוא מתיר גם את המלאכות הנ"ל בקרבן - מקל וחומר משחיטה המותרת לצורך הקרבן.

עקרת מה שכתוב בתורה: התורה כותבת שקרבן הפסח צריך להיקרב 'במועדו' ואפילו בשבת. רבי עקיבא עונה על כך, שהתורה מתירה רק דבר שזהו המועד (הזמן) היחיד שלו כמו שחיטה, ולא מלאכות שאפשר לעשותם מערב שבת.